

Ohvriks sündinud?

Kas, kuidas ja millised Eesti ühiskonnas kehtivad mõtlemismallid ja käitumismudelid eeldavad naiselt ohvriks saamist ja kuidas nad valmistavad teda ette selleks rolliks?

Ivi Masso
Politoloog

Vägivald naiste vastu, paraku massiline kõikjal, kus naistel meestest vähem võimu, sooritatakse peamiselt kodustes oludes ja lähedaste meesinimeste poolt. Seetõttu on seda kaua paljudes ühiskondades „peretülina“ või „isikliku kontaktina“ avalikkuse tähelepanu eest varjus hoitud. Kuid selle „isikliku konflikti“ laialdane ulatus sunnib üldsust tunnustama probleemi tõsidust ja annab põhjust uurida naistevastast vägivalda kui ühiskondlikku ja poliitilist nähtust ning grupiviisilist võimumanifestatsiooni.

Eestis on vägivallast naiste vastu alles vähe ja arglikult rääkima hakatud. Paljud ei näe veel kogu probleemi olemasolu üldse. See ei tähenda kahjuks, et Eestis erinevalt teistest meestekesksetest ühiskondadest vägivalda ei esineks. Vastupidi, see näitab vaid, et seda peetakse normaalseks, et seda ei nähta probleemina, ning et ohvrid ise häbenevad oma olukorda ja süüdistavad ennast sedavõrd, et ei julge oma õigusi nõuda ega probleemiga päevavalgele tulla.

Nendest hoiakutest, juurdunud tõekspidamistest ja tabudest, mis sellist ohvrimentaliteeti soosivad ja seega kaudselt naiste vastu suunatud vägivalda ühiskondliku nähtusena toetavad, tahaksin siinkohal rääkida. Hoolimata meie tihedatest sidemetest Skandinaaviaga ja eesti naiste suhteliselt kõrgest tööhõivest ning haridustasemest, on Eestis teatud jäigad vanamoodsad ettekujutused soorollidest, naise olemusest ja sellega liituvast naise kohustustest senini väga sitkelt püsima jäänud. Selle inertse põhjuseks on meie eelkõige 1960. aastatest kuni Eesti teise vabanemiseni valitsenud eristatus Lääne progressiivsetest mõttevooludest, sealhulgas feminismist. Lisaks mõjub Nõukogude võimu vastase reaktsioonina arenenud nostalgiline 1930. aastate ühiskonnaelu, sealhulgas soorollide, idealiseerimine. Ja paraku, ehkki tahtmatult, on Eestisse imbunud omajagu ka Nõukogude Liidus levinud venelikkude naisepõlgust kõrvuti ükskõikse ja agressiivse machomehelikkuse ihalemisega.

Juurdunud soorollid ja kaksikmoraal

Millised siis on standardettekujutused soorollidest ja kuidas nad mõjutavad naiste riski sattuda vägivalda ohvriks? Esiteks valitseb tugev usk sugude sügavasse loomupärasesse erinevusse, mistõttu seda erinevust ka tegelikkuses taastoodetakse. Tüdrukutest püütakse endiselt kasvatada „naiselikke“, malbeid ja kuulekaid naisi, samal ajal kui poistest kasvatatakse julgeid, enesekindlaid ja jõulisi mehi. Ühiskondlikku elu nähakse endiselt eelkõige meheliku ja isiklikku ehk pereelu eelkõige naiseliku mõjupiirina. Sellega seoses peetakse naist vastutavaks osapooleks nii laste kasvatamises kui ka peresuhete korrashoidmises. Sellest lähtub ka tavapärane naiste süüdistamine, kui peresuhetes midagi korrast ära on.

Tüüpettekujused soorollidest loovad kaksikmoraali. Meestele on lubatud tunduvalt rohkem kui naistele. Mõelgem kas või joomise, kõrvalhüpete või partnerivahetuse peale – neid peetakse meeste puhul normaalseteks, naistele aga skandaalseteks. Üldse on kombeks naisi kõige eest rohkem süüdistada. Avalik hukkamõist järgib eeldust, et naise ülesanne on kodu ja pere eest hoolitseda ning meest õnnelikuna pidada. Naist süüdistatakse tüüpiliselt selles, et ta ise mehele selja keerab, kui ka selles, et mees talle selja keerab – ei osanud olla piisavalt ilus, hea, hoolitsev ja hoolitsetud. Olgu

küsimuses kodust äraolemine, laste hooletusse jätmine, töönarkomaania või segamini kodu – naise mõistetakse hukka palju karmimalt kui mehi. Tihti peale süüdistatakse naise ka mehe tegude või tegematajätmist eest. Näiteks kui naine leiab teise, on ta hoor ja vastutustundetu ema, kui mees leiab teise, siis ei osanud naine teda hoida. Naise tööhullus räägib liigsest auahnusest ja külmusest kodu vastu, mehe puhul tuleb see tublidusest ja vastutustundest. Naise joomine teeb temast õnnetu, hüsteerilise ja vastutustundetu luuseri, mees aga joob, kui ta on kannatav loovhing, keda halb naine ei mõista. Näidete loetelu võiks jätkata lõputult. Eriti kui peres on lapsi, mõistetakse naist palju enam hukka kui meest nii vilka seltsielu kui ka tööle pühendumise eest. Vägivallale mõeldes on kaksikmoraal eriti destruktiivne suhtumises agressiivsusesse. Mehe agressiivsust nähakse pahatihti õiglase viha ilmnemisenä, naise raevu tõlgendatakse haiglaseks hüsteeriaks, mis nõuab kõva käega korralekutsumist.

Samuti kehtib kaksikmoraal naise ja mehe seksuaalse käitumise suhtes. Armukadedus, põhjendatud või põhjendamatu, õigustab mehe agressiivsust. Mehe kahenaisepidamist või prostituutide külastamist peetakse normaalseks. Naise seksuaalsest aktiivsust tembeldatakse negatiivseks, tema „hooramine“ on õigustuseks tema vastu suunatud vägivallale, samas kui mehe vastav aktiivsus teeb temast kangelase.

Kõik eelmainitud hoiakud on Eestis väga tugevalt levinud. Seos nende ja naistevastase vägivalla vahel on nii otsene kui kaudne. „Naiselike“ ja „mehelike“ loomumaduste ja rollide rõhutamine iseenesest ei tooda vägivallat, küll aga soosib see võimusuhteid perekondades, mis toetavad vägivalla ilmnemist, kui selleks isiklikul tasandil on soodumust. Müstiline usk, et mees on „ratsionaalsem“, annab mehele suurema õiguse, olgu olukord milline tahes. Samas teevad ühiskonna ootused naisele enda eest seismise talle raskemaks – naise jätkuv süüdistamine annab mehele justkui „õiguse“ teda „karistada“ ja tekitab naises nii enesesüüdistust kui ka hirmu ümbruse hukkamõistu ees. See takistab pahatihti vägivalla päevavalgele tulemist ja soodustab nii selle jätkumist.

Lühidalt võiks loetleda Eestis juurdunud hoiakuid ja arusaamu, mis kaudselt toetavad vägivallat ja sunnivad naise sellega leppima, järgmiselt: eelarvamus naiste ja meeste „loodusest antud“ loomusest, kliše agressiivsusest meheliiku omadusena; oletus naissoo ja meessoos hierarhilisest suhtest; käsitlus, et naine on madalam olend (võrreldes kas või keelekujundeid „mehejutt“ ja „naiste jutt“); ühiskondlik norm, mis sisaldab oletust naise piiratud rollist eelkõige emana, kodukanana ja voodipartnerina; naist ei võeta kui täit inimest ja talle suunatakse ebarealistlikke ootusi; müüt meeste kõrgemast ratsionaalsusest; sooga seotud iseloomuidealid – õige naine on malbe, mahe ja passiivne; põlgus naise enesekindluse vastu; kõige eelnevaga liituv vaenulik suhtumine feminismi ja võrdõiguslikkusesse.

Järgnevalt lähemalt mõnest eelmainitud aspektist, mis ühel või teisel moel valmistab naise juba kasvatuses ette võimalikuks ohvrirolliks – ilma, et kasvatajad või asjaosalised sellest otse teadlikud oleksid ja ilma, et paljude kõnesolevate klišeede toetajate elus kunagi vägivallat esineks. Ometi teevad need klišeed ohu korral naised kaitsetumaks, kui nad võiksid olla.

Naiselikud voorused: malbe, mahe, kannatlik

Tüüpiline positiivne kirjeldus naisest, kellest tahetakse jätta soodne mulje, kõlab umbes nii: mahe ja malbe, sõbralik, leplik, hell. Kannatlikkus ja leplikkus on müütilise ideaalnaise peamised voorused, seda naistelehtedest kuni soositud idamaise hõnguga filosoofiateni. Ja kes ei tahaks olla ideaalne ja populaarne? Veelgi enam, omadused, nagu malbus ja kannatlikkus, seostatakse naiselikkusega, mis on omakorda kõrgeim voorus, mida bioloogiliselt naiseks sündinud peavad taotlema, et sotsiaalset heakskiitu teenida. Sellega seostub ka erootiline atraktiivsus.

Nende vooruste ülistamise teine pool on aga paraku halvustav suhtumine naise jõulise eneseväljendusse ja enesekindlusse. Kui mahedus ja malbus on naiselikud voorused, siis julgus, aktiivsus, robustsus ja rahutus on „mehelikud“ omadused ja naise puhul taunitavad. Nii süüdistatakse elujõulist ja tahtekindlat naist kergesti agressiivsuses, võimukuses ja auahnuses - need kõik on kardetavad, ebanaiselikud omadused. Sellisel suhtumisel on uskumatult tähtis osa inimeste identiteedi kujunemisel, sest nii sotsiaalse heakskiidu, populaarsuse kui ka vastassugupoole tähelepanu tähtsust inimestele on raske üle hinnata. Naised siis püüavadki, tihti seda ise teadvustamata, olla malbed ja kannatlikud. Kannatlikkuse ja pehmuse üle-idealiseerimine aga jätab selgusetuks kannatlikkuse piirid. Iga naine ei taju õigel ajal, kus need on ületatud ja millal on aeg ennast maksma panna. Halvimal juhul toetab eneseohverdamise ideaal vägivalda vaikset talumist naiseliku vooruse nimel.

Kui mees näeb naist eelkõige ema, kodukana ja voodipartnerina, kes peab olema malbe ja teenistusvalmis, ei võta ta teda kui teist inimest ja võrdset partnerit. Naisena olemisega sellises traditsioonilises mõistes kaasneb kohustus, mille mittetäitmine või isegi oletatud, kujuteldav mittetäitmine nähakse nii suure patuna, et see justkui õigustab ka vägivaldseid mõtteid. Kui paljud inimesed, naised ja mehed, kes peavad enesestmõistetavaks, et on naise kohus kodu läikima lüüa, lapsed toita-kasid ja siis veel ka iseenda eest hoolitseda, kõige mehe meelega, on endalt küsinud, millist karistust nad ise nende enesestmõistetavate kohustuste mittetäitmisest naistele määraks (selle asemel, et küsida, miks mehed neid kohustusi ei jaga)? Kuna mõnigi mees usub endal olevat õiguse selliste „üleastumiste“ eest naist peksta, kägistada ja vägistada, võiksid „leebemad“ hukkamõistjad järele mõelda, mis on nende roll sellise jõhkru kordumises.

Kannatlik ja malbe naine on hea potentsiaalne ohver. Ta ei hakka vastu, ei nõua õigust, ei lähe ära. Ta kannatab, süüdistab ennast ja loodab, et asjad lähevad paremaks. Paraku näitab kogemus, et ei lähe. Kui mehelikud ja naiselikud omadused ja ühiskondlikud mõjupiirid on jagatud klišeede vastavalt, jääb peresuhete korrashoidmine naise kohustuseks – naine kui inimsuhete spetsialist peab järele andma, ennast muutma ja kohandama, mitte teiselt midagi nõudma. See sunnib nägema nõrgema iseloomuga naisi lõputult leppima, andestama, käske täitma, endast vigu otsima. Kui asi jõuab vägivaldani, süüdistab ohver ka selles pahatihti iseennast ja otsib vägivaldasele vabandusi.

Niisiis lisab naise rolli juurde käiv „kannatlikkuse“ ideaal omalt osalt naisele suunduvaid nõudmisi, kasvatab naise ohvrimeelsust ja normaliseerib vägivalda kui ebameeldivat, aga paratamatut meheliiku agressiivsuse väljaelamise vormi. Lisaks soodustavad klišeed jagatud pererollidest ohvri süüdistamise mentaliteeti. Kui ühiskond automaatselt kõiges naisi süüdistab ja peresuhete ning koduehitamise õnnestumise ainult naise õlgadele jätab, toetab ta tahtmatult kaudselt vägivalda ka naiste vastu. Nõrgad, agressiivsed mehed võtavad seda kui õigustust naisele kallale minna, kui neile midagi ei meeldi, naised taas võtavad süü nii enda kui ka mehe ebaõnnestumise puhul enda kanda ja süüdistavad ennast ka siis, kui mees neile kallale tuleb.

Naist ei lööda. Aga see siin pole ju mingi naine!

Essentsialistlikest soorollistandarditest tulenevad sooga seotud ootused – bioloogiline sugu (ingl *sex*) ühendatakse sotsiaalse sooga (ingl *gender*) nii, et sotsiaalsele olendile „naine“ seatakse nõudmisi tema bioloogilise naissoo põhjal. Samad standardid aga ka eraldavad bioloogilist ja sotsiaalset sugu nii, et kui (bioloogiline) naine sotsiaalsele „naisele“ suunatud ootusi ei täida, kõlab karm süüdistus – ta pole mingi õige naine. Selgub, et bioloogilisest soost ei piisagi soorolli loomiseks. Standardid painavad topelt – ühest küljest korratakse, kui oluline on olla „õige naine“ ja „õige mees“, et olla ühiskondlikult aktsepteeritud ja meeldida vastassugupoolele, teisest küljest tituleeritakse need, kes eelnevas lõigus kirjeldatud voorusi ei oma, oma sugupoole mittekuuluvaks. Sugupoletus nähakse õudseima pahena

– ei ole suuremat „koletist“ kui naine, kes pole „naine“ või mees, kes pole „mees“. See on alandav just seepärast, et sellega võetakse inimeselt omadus, mida samal ajal peetakse identiteedi esimeseks ja tähtsaimaks määratlejaks.

Tegu ei ole ainult teoreetilise oletusega või teaduliku tõlgendusega. Hinnangut „ta pole naine“ või „ta pole minu jaoks naine“ on Eestis hämmastavalt tihti kuulda kui sõimu naissoost isiku kohta – nii naiste kohta üldse kui konkreetsete isikute kohta. Üldistatud kategooriasse kuuluvad enamasti hinnangud näiteks füüsiliselt „mittenaiselike“ naiste kohta, kes on suured, räägivad kõva häälega või lihtsalt ei vaevu kõrgeid kingi ja seelikut kandma, juukseid lakkima, nägu meikima (näiteks „kottpükstes naine pole minu jaoks naine“). Sellisel juhul väljendatakse peamiselt erootilise huvi puudumist nende omadustega isikute vastu. Isiklikku laadi sootuse-süüdistused käivad aga naisisikute kohta, kes on poliitiliselt ja ühiskondlikult aktiivsed, head juhid, tunnevad meisterlikult loodusteadust või tehnikat, kes paistavad üldse silma tarkuse, ühiskondliku edukuse või füüsilise võimekuse poolest. Küll on eesti meeste suust kuulnud, et näiteks Tarja Halonen, Margaret Thatcher, Erika Salumäe, Marju Lauristin, Marie Curie või Annah Arendt „ei ole naine“.

Sellisel hinnangul on sügavam tähendus kui erootilise huvi puudumine. Kui asi ainult selles oleks, siis võiksid mehed öelda sedasama ka vana naabritädi kohta, kes neis eriti huvi ei ärata. Aga nad ei ütle. Naabritädi on naine, sest ta sobib naise rolli selle traditsioonilisi määratlusi ületamata. Sellise hinnangu sisuline tähendus ongi see, et sotsiaalne naine peab olema kõigepealt „naine“ ja alles seejärel inimene – naisele määratud normide piires. Suur inimlikkus nende normide sisse ei mahu.

Inimesed, kes „naise“ nii kategooriliselt määratlevad ja usuvad sugupoolte olemuslikku erinevusse, peavad ka üldiselt meest loodusest seatud hierarhias kõrgemalseisvaks olevuseks. Samad inimesed usuvad, et õigete „naiste“ ja „meeste“ peredes on mees pere pea ja naine eelkõige ema ja koduhoidja – see hoiak Eesti variandis ei välista naiste samaaegset koduvälisist tööd. Sellistel meestel võib tihti olla „džentelmenlikke“ põhimõtteid, sealhulgas põhimõte „naist ei lööda“ – see kuulub nende üleva meheliiku identiteedi juurde. Aga kuna mitte sugugi väike osa naissoo esindajaid ei mahu nende täpselt määratletud „naise“ kategooria raamidesse, annab see justkui õiguse vägivallele, kui oma naisest on saanud liiga edukas, isesisev, tark kõvahäälnine või „kole“. „Ma ei löö naisi, aga ta käitub, nagu ta poleks naine“. Mees, kes võtab endale õiguse tõlgendada, missugune, mismoodi käituv ja väljanägev naine on üldse „naine“, võib lihtsa otsustusega „ta ei ole naine, kuna ta teeb või on midagi, mis ei mahu minu isiklikku tõlgendusse mõistest naine“ võtta endale ka õiguse sellele ebanaisele peksa anda nagu mees mehele.

Seksikas ohver: alistumise ja kannatuse erotiseerimine

Eneseohverdamine ja alistumine ei ole mitte lihtsalt „naiselik“. Meie kultuuris, ja siinkohale pean silmas ka imporditavat massikultuuri, erotiseeritakse naise kannatust, sealhulgas otseselt vägivalda. Skandinaavia ja USA feministid võitlevad sitkelt, kuid ikka veel mitte väga tulemuslikult vägivallapornograafia vastu, mis esitab naiste vägistamist ja peksmist heteroseksuaalse erootika juurde kuuluvana. Kuid ka väljaspool otsest pornograafiat on näha vägivalda ja naiste ohverdamise erotiseerimist.

Pea igas suuremas Lääne moekataloogis leidub loomusi, kus naismodellid näevad sõna otseses mõttes peksta saanud või vägistatud välja: on meigitud siniseid ja lillasid silmi, rebitud ja räämas nappe riideid, kinni seotud, piinatud olemisega, mudaseks maalitud modelle. Parfüümi- ja riidereklaamid esitavad naisi tihti laibataoliste, mahakukkunute ja mahajäänutena. Samas on need lapseohtu laipnaised erootiliselt eksponeeritud – lamamas jõuetult, aga siiski seksikas poosis oma võitjat ootamas. Kõik need imagod korduvad igapäevastes moelehtedes ja mõjutavad oluliselt naiste, eriti

noorte tüdrukute eneseimago kujunemist. Neis on naine vägivalda ohvrina estetiseeritud ja erotiseeritud. Milline noor tüdruk ei taha olla ilus ja ihaldatav?

Teisest küljest elab ühiskonnas edasi naise süüdistamine ka liigse erootilisuse eest. Liiga erootiline naine arvatakse samuti „ebanaiste“ hulka kui hoor. Heterosuhtes elav naine riskib seksikana mehe armukadedusega, mis tihti on vägivaldse käitumise ettekäändeks. Üksikust naisest saab aga avalik „saak“. „Hoor“ retoorika alavääristab ja ebainimlikustab naist ja õigustab vägivalda, samas aga estetiseeritakse ja erotiseeritakse „hooralikkust“ nii, et sellest saab noorte tüdrukute välimuse ideaal – kuid ühiskonna asetatud ideaali järgides „õigustavad“ nad sama ühiskonna silmis vägivalda enda vastu! Järjekindlalt püsib ju komme kohtus vägistamise ohvreid süüdistada, kui nad on teo eel miniseelikut kandnud või purjus olnud. Ühendagem see moelehtede ebamaise ilmega läbipaistvatesse ribadesse riidetud seksikate „ideaalnaistega“ ja tuleb välja, et ühiskond pakub tüdrukutele eeskujuks sellist välist imagot, mille jäljendamine sama ühiskonna silmis neist teenitud vägivalda ohvri teeb. Teismeline tahab loomulikult olla atraktiivne. Mis toimub kasvava tüdruku alateadvuses, kui erootika on nii võimsalt seotud naise ohverdamisega – seda nii pornotööstuses kui ka n-ö „kõrgemas“ moe- ja filmikunstimis? Kas ei ole siingi tegu ohvri kasvatamisega, peidetud sõnumiga, et naine on ihaldatav vaid siis, kui ta alistub mehe ülemjõule?

Isegi nii argisesse naiselikkuse sümbolisse kui kontskingad tuleks suhtuda tunduvalt skeptilisemalt kui Eestis kombeks. Liikumist takistava tegijana on need täiesti võrreldavad Hiina naiste kunagise jalgade sidumisega ilu nimel, mida meenutatakse nüüd õudusega. Ehkki kontskingad saab õnneks ära võtta, on neil oluline osa naise kannatuse ideaali säilitamises. Seda nii otsese ebamugavuse ja valu põhjustajana kui ka, mis on ehk olulisem, naise abitust tootva ja idealiseeriva sümbolina. Kas on keegi kunagi mõelnud, miks naine on liikumist takistavates kontskingades paljude silmis erootilisem? Kuidas aga mõjub ikka nii populaarne hapra ja vaevalise naise aih-atraktiivsus vägivaldses olukorras? Kui „naiseliku“ kepsutaja rolli võtnud naine satub vägivalda ohvriks ei või ta end kaitsta ilma kogu rollimängu peitmata. Mehe silmis, kes aih-naisega „õige“ naisena harjunud, tuleb temast siis just see hirmutis, „ebanaine“, keda ongi õigus lüüa?

Kuhu minna? Majandusliku iseseisvuse tähtsus

Senini on juttu olnud peamiselt ideoloogilistest ja kultuurilistest hoiakutest, mis naistevastast vägivalda kaudselt soosivad ja naist ohvri rolliks teatud mõttes ette valmistavad. Ei või aga ka unustada praktiliste asjaolude tähtsust. Ja praktikas nõrgendab naise olukorda eelkõige tema majanduslik sõltuvus mehest. Selles mõttes on Eesti naiste ja emade olukord Euroopa ja Põhjamaade omadega võrreldes veel väga ränk. Naiste majanduslikku seisut mõjutab sotsiaalturvalisus, lastetoetused, elamisraha lapsepuhkuse ajal, elamispinna, tervishoiu ja lastehoiu kättesaadavus. Kuna lapsed on ikka peamiselt naise vastutusel, teeb laste olemasolu nõrga sotsiaalpoliitika puhul naised sõltuvaks ja haavatavaks. Asja ei paranda ka naiste nõrgem tööturvalisus ja madalamad palgad.

Eestis peetakse lastehooldustoetust endiselt mitte ainult kohutavalt sotsialistliku, vaid lausa moraalituna – visalt püsib müüt, et loomulik emaarmastust peab olema ema eneseohverduseks piisav motiiv. Sisuliselt tähendab toetuse vähesus aga last hoidva ema täielikku sõltuvust mehest. Ka tööl käivad naised on tihti liiga madalalpalgalised, et lastega endale uut kodu rajada, kui elu mehega ei suju. See sõltuvus aga mitte ainult ei raskenda naise vastuseisu vägivaldsele mehele ja lahkumist, kui suhe on juba muutunud vägivaldseks. Ainuüksi teadmine naise sõltuvusest annab vägivaldlatsejale kõikvõimsuse tunde, mis tekitab julgust ja jultumust oma agressiivsust naise peal välja elada. Hirm sissetulekust, kodust ja lastest ilma jääda hoiab ohvri suu kinni ja sunnib teda olukorda taluma. Ka siis, kui asi ei ole füüsilise vägivaldani jõudnud, nõuab sõltuvus naiselt ohvrimeelsust, kui mees petab,

hoiab kodust eemale või harrastab vaimset vägivalda. Protestid ja nõudmised võivad füüsilist vägivalda provotseerida ja siis jääb veel naine „näägutajana“ süüdlaseks. Raha annab võimu ja võim tähendab õigust.

Seega ka sotsiaalpoliitika, samuti hoiakud, mis selle kujundamist mõjutavad, on olulised vägivalla ärahoidmiseks. Kuna lapsed ei ole võimelised enda eest maksma ja laste eest hoolitsemine jäetakse enamasti naise õlule, siis nõrga sotsiaalhooldusega riigid nagu Eesti seavad oma naispoolse kodanikkonna ka mehise vägivalla suhtes kaitsetumale positsioonile.

Kokkuvõte

Eelarvamused ja kultuuriliselt juurdunud arusaamad mõjutavad nii naiste kui ka meeste käitumist ja nendevahelist rollijaotust. Kuigi Eestis valitsev arusaam sugude „loomusest“ ja soorollidest soodustab mõnevõrra naiste ohvrimeelsuse kujunemist seda kaudselt idealiseerides, ei tohiks „ohvrimentaliteediga“ vägivalla olemasolu selgitada sellises tähenduses, et ühiskonnas valitsevaid väärtusi omaks võttes naine justkui ise teeks endast ohvri. Kui küsimuses on selge vägivald, võib kultuurilisi taustategijaid kasutada ohvri mõistmiseks, mitte aga ohvri süüdistamiseks. Süüdi on ikka tegija. Küll aga mängivad eelarvamused soorollidest tervikuna rolli vägivaldsete olukordade kujunemises ja ühiskonna suhtumises nendesse – mis omakorda toetab vägivalla jätkumist. Mehed ei elaks oma agressioone nii vabalt välja, kui naised oleksid enesekindlamad, edukamad, majanduslikult sõltumatud, kui nad oskaksid ja tahaksid enda eest seista, kui naistest peetaks rohkem lugu ühiskonna täisväärtuslike liikmetena, inimestena niisama palju kui „naistena“.

Peresest, reeglina naiste vastu suunatud vägivalda hakati ka kõige progressiivsemates maades kriminaliseerima ja probleemina tunnustama alles hiljuti. Samas on ikka veel mehepoolne vägivald vähem karistatav kui naise enesekaitse. Kuna relva enesekaitseks ei tohi kasutada, pole füüsiliselt nõrgemal sisuliselt lubatud end kaitsta. Kui mehe aastatepikkune vägivald lõpeb emma-kumma surmaga, siis surmahirmus ja pikast kannatusest hulluks aetuna noaga mehe tapnud naine saab reeglina karmima karistuse kui aastaid peksmist jätkanud ja lõpuks naise surnuks peksnud mees – äkkraevus „tapmine“ on andeksantavam kui „plaanitsetud mõrv“. Pikaajase vägivalla mõju ohvri psüühikale ei arvestata, meeste armukadedust peetakse vabandavaks asjaoluks ja müüt mehe loomulikust agressiivsusest vabandab äkkvihas tehtud tegusid.

Vägivalla karistamiseks ja eelseisva vägivalla takistamiseks on seadusandluses veel palju parandamise ruumi. Tuleb selgelt tunnustada, et vägivald on kriminaalne ka koduseinte vahel ja ka siis, kui sellega liitub ühel või teisel moel erootika. Oluline on ohvrite aitamine nii hingeliselt kui ka praktiliselt. Kuid niisama oluline selleks, et vägivald naiste vastu edaspidi väheneks, on hoiakute muutus ja teadlikkuse tõstmine. Tuleb mõnda, et vägivald on eelkõige võim, mis on seotud teste valitsevate võimuvormidega. Levinud müütilised arusaamad aitavad võimusuhteid normaliseerida ja „loomulikkuse“ kilbi taha peita. Sellepärast on feministliku keskustelu laienemine ning selle kaudu soorollide endastmõistetavuse küsimuse alla seadmine olulised sammud süstemaatilise naistevastase vägivalla vähendamise ja kaotamise teel.